

EGE BÖLGESİ 2017 YILI PAMUK EKİLİ ALANLARININ VE ÜRÜN REKOLTESİNİN BELİRLENMESİ

PROJE RAPORU

İzmir Ticaret Borsası koordinatörlüğünde Ege İhracatçı Birlikleri ve Söke Ticaret Borsası işbirliğinde, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dekanlığı ve Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Bölümünce ön arazi çalışmaları ve verim belirleme çalışmaları olarak iki aşamalı şekilde gerçekleştirilen bu projede, **2017 yılı üretim** döneminde Ege Bölgesi ve çevresinin pamuk ekili alanlarının ürün rekoltesi saptanmıştır. Verim çalışmasının yapıldığı arazi çalışmalarına T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Nazilli Pamuk Araştırma Enstitüsü de destek vermiştir.

Pamuk ekili alanların, ekiliş durumu, bozulma yüzdesi, hastalık ve zararlılar, makinalı hasada uygunluk vb. özelliklerinin belirlenmesi için mayıs ayından başlamak üzere eylül ayına kadar ön arazi/veri toplama çalışmaları ile verimlilik özelliklerinin (Rekolte) yerinde belirlenmesine yönelik ekim aylarında olacak şekilde iki aşamalı arazi çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Proje alanını; kuzeyde Balıkesir ili, güneyde Fethiye ilçesine kadar uzanan ve Türkiye'nin batı bölgesinde, pamuk ekimine uygun iklim ve toprak özelliklerine sahip, düz ve düze yakın eğimli pamuk ekili araziler oluşturmaktadır. Bu alanlar içerisinde kuzeyden güneye doğru sırasıyla Edremit körfezi çevre ovaları, Bakırçay Havzası, Gediz Havzası, Küçük Menderes Havzası, Büyük Menderes Havzası, Dalaman Havzası ile Eşen Havzası yer almaktadır.

Proje alanında yer alan pamuk ekimine uygun arazilerin toprak bünyesi, drenaj özelliği, sulama olanakları, tuzluluk ve alkalilik vb. çoraklık etmenleri ile ekolojik özellikleri yönünden farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Proje alanı içerisinde Bergama, Dikili, Foça ve Menderes, Torbalı ve Milas yöresinde ağır bünyeli (killi) topraklara, diğer yörelere göre daha çok rastlanılmaktadır. Söke, Menemen ve Foça ilçelerinin batı bölümünde ve denize yakın arazilerinde ise düşük verim özelliğindeki tuzlu-alkali araziler yer almaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada, ön arazi/veri toplama çalışmaları ile pamuk ekili alanların yerlerinde gözlenmesi, verim ile ilgili ayrıntılı bilgilerin elde edilmesi için birim alanda bitki ve koza sayımı, tartımı vb işlemler yapılmıştır.

Birinci Aşama: Pamuk ekili alanların, ekiliş durumu, bozulma yüzdesi, hastalık ve zararlılar, makinalı hasada uygunluk vb özelliklerinin belirlenmesi için mayıs ayından başlamak üzere eylül ayına kadar ön arazi/veri toplama çalışmaları yapılmıştır.

İkinci Aşama: Verim bilgilerine yönelik arazi çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Bölümü, İzmir Ticaret Borsası ile Nazilli Pamuk Araştırma Enstitüsü uzmanlarından oluşturulan ekip ile pamuk ekili alanlarda verim bilgileri toplanmıştır. Pamuk ekili tarlalardaki sıra sayısı (cm: sıra arası mesafe), sıra üzeri bitki sayısı (m/adet), bir bitkide bulunan koza sayısı (adet/bitki), tek koza kütlü ağırlığı (g), kullanılan tohum çeşidi, kozaların açma oranı (%) ve hastalık etmenleri dikkate alınarak dekara verim ile ilgili veriler saptanmıştır.

Ege Bölgesi düzeyinde kütlü pamuk üretimi, ekili alan yüzölçümü ve dekara verim özellikleri temel alınarak belirlenmiştir. Çırçır randımanı için ise işletmelerden sağlanan verilerde dikkate alınarak mutabakata varılmıştır. Bu yıl İzmir İl Tarım ve Gıda Müdürlüğünce ortaklaşa yapılan çalışma sonucunda, Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından uydu görüntülerinden ilçelerdeki pamuk ekili alanların, ilgili ilçe müdürlükleri elemanlarınca kontrolleri yapılan Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) verileri tüm Ege bölgesi için sağlanmıştır. Bu bağlamda uydu görüntüleri ile kontrolleri arazide parsel bazında yapılan pamuk ekili alanlar ÇKS verilerinden yararlanılarak rapor içinde verilmiştir.

Diğer ön arazi tespit çalışmaları ile verim bilgisi (rekolte çalışmaları) çalışmaları İzmir Ticaret Borsası ve Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dekanlığı elemanlarınca yapılmıştır. Ekili alan sonuçları ve verim bilgileri birlikte değerlendirilmiş ve sonuçta İlçe, İl ve Ege Bölgesi ve çevresi bazında 2017 yılı pamuk ekili alan ve buna bağlı olarak gerçekleşen kütlü üretim miktarı belirlenmiştir.

BULGULAR

Verimlilik bilgileri:

İki aşamalı olarak yapılan arazi çalışmaları süresince, İl ve İlçe Tarım Müdürlükleri ile doğrudan çiftçi görüşleri yanında, örnekleme yapılan tarlalarda birim alandaki bitki sayısı (adet), bitki başına koza sayısı (adet/bitki), tek koza kütlü ağırlıkları (g), koza açma oranı (%),

hastalık, zararlı ve verimi etkileyen diğer stres faktörleri göz önüne alınarak gözlemler yapılmış ve bu gözlem sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

2017 yılı pamuk üretim sezonunda, karşılaşılan en büyük problem yaprak biti (*Aphisgossypii*) zararıdır. İlaçlamaların zamanında, uygun dozda yapılmaması sorunu tüm bölge bazında bölgelere göre değişen oranlarda olmak üzere arttırmıştır. Özellikle sık ekim yapılan, havadar olmayan pamuk ekili alanlarda zarar oranı daha yüksek seviyelere ulaşmıştır. Bu yıl Söke ilçesi ve Aydın ilinin bir çok ilçesinde ilaç kullanma oranı en üst seviyelere ulaşmıştır. Arazi çalışmalarında birçok üretim bölgesinde sıra üstü ekim sıklığının arttığı belirlenmiştir. Yukarıda belirtilen iki ana faktörden dolayı bitki başına düşen koza sayılarında önceki yıllara göre bazı bölgelerde düşüşlerin olduğu saptanmıştır.

Ege Bölgesi pamukları, ülkemizde ve dünyada yüksek lif kalitesine sahip pamuk çeşitleri olarak bilinmektedir. Ancak ülkemizde pamuk tarımındaki maliyetlerinin giderek artması, Ege Bölgesi pamuk çiftçisinin yüksek verimli çeşitlere ihtiyaç duymasına ve lif kalitesinin ikinci plana atılmasına neden olmuştur. Ancak iyi koşullar altında yüksek verim gösteren pamuk genotiplerinin stabil yapıda olmaması, yani her arazi ve çevre koşulunda aynı özellikleri gösterememesi 2017 yılında verim kayıplarına neden olacaktır. Bunun yanında bu çeşitlerin düşük lif kaliteleri, Ülkemizin diğer bölgelerine göre daha yüksek fiyatla satılan Ege Pamuğunun imajına zarar verecektir.

30.09.2017- 13.10.2017 tarihleri arasındaki arazi rekolte çalışmalarında ve daha önceki mayıs-eylül arasındaki tarihlerde de kontrol amaçlı ön arazi çalışmalarında Aydın, Muğla, İzmir, Manisa ve Denizli illeri pamuk ekim alanlarında yaklaşık 500 noktada yapılan tarla gözlemlerinden elde edilen bazı genel bilgiler, il bazında aşağıda özetlenmiştir.

Aydın:

İl genelinde pamuk ekim alanlarının geçen yıla oranla hemen hemen aynı olduğu saptanmıştır. En büyük pamuk üreticisi olan Söke ilçesinde çok verimli, orta verimli alanlar ile denize yakın alanlarda verimi düşük tuzlu-alkali alanlar mevcuttur. Bu duruma örnek olarak Tuzlu-Alkali alanları mevcut olan Tuzburgazı'nda drenaj yapılan tarlaların verimleri yüksek olmasına rağmen, drenaj yapılmayan tarlaların verimleri oldukça düşüktür. Yeşil kurda (*Heliothisarmigera*) karşı yoğun ilaçlama yapılmış bu durum doğal dengeyi bozmuş, bu yıl yaprak biti (*Aphisgossypii*) popülasyonunda ciddi anlamda artış görülmüştür. Söke bölgesinde seyreltme işçiliğinden kaçınmak için sık ekim yapılmaktadır. Bu durum pamuk bitkisinin özellikle alt bölümleri sıklığa bağlı olarak hava alamadığı içinde zararlı

popülasyonu oranını artmıştır. Bu yıl ovanın havadar esinti olan kesimlerinde yaprak biti popülasyonu daha az seviyede görülmüştür. Bu yıl Söke ovasında çok fazla sayıda çeşidin ekilmiş olduğu belirlenmiştir.

Aydın Merkez köyleri tarlalarına tav suyu verip ekim yapmışlardır. Bu durumda ekimler geç kalmış ve pamuklar oldukça geç olgunluğa ulaşmıştır. Yenipazar, Nazilli ilçeleri ve civarında pamukta yatma ve geç ekimlere rastlanmıştır. Nazilli ilçesinde yoğun yonca tarımı yapıldığı için yılın 12 ayı yeşil aksam bulabilen yeşil kurt popülasyonu oldukça yüksektir. **İlaçlamalardaki sıkıntılardan dolayı verimlerde az da olsa düşüş saptanmıştır.** Germencik ilçesinde pamuk ekim alanlarında yaprak biti (*Aphisgossypii*) zararı diğer ilçelere göre daha azdır.

İzmir:

İl genelinde pamuk ekim alanlarının 2016 üretim sezonuna göre arttığı saptanmıştır. Menemen ilçesinde pamuk ekim alanlarında verimlerde geçen yıla benzer değerler görülmüştür. Bu ovada pamukta seyreltmede yapılmıştır. Tabana yoğun hayvan gübresi verilmiştir.

Bergama ilçesinde eskiden olduğu gibi bugünde en kaliteli verimli bakımlı pamuklar bu ilçede görülmüştür. Geçen yıl yeşil kurda (*Helicoverpaarmigera*) karşı hiç ilaçlama yapılmazken bu yıl diğer bölgelere göre azda olsa, yeşil kurt, yaprak biti (*Aphisgossypii*) için ilaçlama yapılmıştır.

Selçuk ilçesinde tuzlu alanlar mevcut olduğu gibi verimli alanlarda mevcuttur. Araziler hazine arazisi olduğu için devlet desteği alamadıklarından dolayı meyveye dönüş yapmıştır.

Torbalı ilçesinde de pamuk ekim alanında artış saptanmıştır. İlçede hayvan gübresi de yoğun kullanıldığı için pamuklar çok verimli ve yaprak biti (*Aphisgossypii*) zararı diğer bölgelere oranla daha az görülmüştür

Manisa:

İl genelinde pamuk ekim alanlarının geçen yıla oranla arttığı saptanmıştır. İlçe pamukları bakımlı, verimli, az yaprak biti (*Aphisgossypii*) zararı saptanırken, bağdan dolayı yaprak piresi (*Empoasca*) zararı görülmüş ve gerekli ilaçlamalar yapılmıştır. Akhisar'da pamuk ekim alanı artmıştır.

Denizli:

İl genelinde pamuk ekim alanlarında artış saptanmıştır. Yaprak biti (*Aphisgossypii*) zararı görülmüş ve bazı çiftçiler arap sabunu ile mücadele ettikleri görülmüştür. Verim değerleri olumsuz hava koşulları nedeniyle geçen yıla göre bir miktar azalmıştır.

Muğla:

Milas ilçesinde Pamuk ekim alanlarının 2016 üretim sezonuna göre arttığı saptanmıştır. Hayvancılık yaygın olduğu için mısır ekimi de yaygındır. Hayvan gübresinin yoğun olarak tarım alanlarında kullanılmasından dolayı pamuk alanları bakımlı ve verimlidir. Hastalık zararlı oranı azdır.

Balıkesir: İl genelinde pamuk ekim alanlarının çok azaldığı belirlenmiştir. Verimi azaltacak herhangi bir hastalık ve zararlıya rastlanılmamıştır. Verim değerleri geçen yıla yakın olarak belirlenmiştir.

SONUÇ

Ege Bölgesinin pamuğu kalite anlamında hep en ön sıralarda yer almıştır. Bölgede Pamuk fiyatları düşünce, pamuk üreticisi daha çok kazanabileceği ürünlere yönelmiştir. Geçen yılki pamuk fiyatlarının artmasıyla birlikte bu yıl Ege bölgesinde pamuk üretim alanları yaklaşık %20.40 oranında artmıştır. Bu artış özellikle nerdeyse pamuk üretimini bırakmış durumda olan Manisa ve Muğla illerinde olmuştur. Ancak geçen yıl çok az ekim alanı olan bu illerdeki artış oranı yüksek olsa da, bu illerin Ege bölgesindeki toplam pamuk ekim alanı içindeki paylarının çok az olmasından dolayı, Ege bölgesi pamuk ekim alanları artışına ciddi bir katkıları olmamıştır. Bu artış pamuğun geleceği açısından sevindiricidir. Türkiye'nin pamuk ithal eden bir ülke konumundan çıkmasını sağlayabilecek bir gelişme olmasından dolayı önemlidir.

2017 yılı pamuk üretim sezonunda Ege Bölgesi genel olarak incelendiğinde, pamuk alanlarında işçi kullanım oranlarının azaldığı, ekonomik yönden zorlanan pamuk üreticisi girdi maliyetlerini düşürme çabası ile sıra üstü için tarım işçileri ile yapılan iki kat çapalamayı ya hiç yaptırmamış ya da tek el yaptırarak bırakmıştır. Buda sıra üstü ekim sıklıklarının daralmasına, dekadaki bitki sayılarının artmasına, bitkideki koza sayılarının düşmesine ve tek koza kütlü ağırlıklarının azalmasına ve lif kalite kayıplarına neden olmuştur. En önemlisi de pamuk sıra üzeri mesafesi çok dar olduğundan dolayı, bitki hava alamamış, hastalık ve zararlı seviyesini artırmıştır.

Bu yıl ovadaki en önemli sorun ballık (fumajin) zararının etkili olduğu gözlemlenmiştir. İlaçlamaların zamanında yapılmaması veya kullanılan ilaçlar, yanlış doz kullanımı, ballık zararını artırmıştır. İlaçlamalar konusunda başarı sağlamak için yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

Genel olarak geçen yıla göre bu yıl pamuk verimin Söke ilçesi gibi önemli pamuk üretim alanlarındaki düşüşünün genel nedenlerinin şunlar olduğu belirlenmiştir. Yeşil kurda (*Heliothisarmigera*) karşı yoğun ilaçlama yapılmış bu durum doğal dengeyi bozmuş, bu yıl yaprak biti (*Aphisgossypii*) popülasyonunun da ciddi anlamda artış görülmüştür. Söke bölgesinde seyreltme işçiliğinden kaçınmak için sık ekim yapılmaktadır. Bu durum pamuk bitkisinin özellikle alt bölümleri sıklığa bağlı olarak hava alamadığı içinde zararlı popülasyonu oranını artırmıştır. Bu yıl ovanın havadar esinti olan kesimlerinde yaprak biti popülasyonu daha az seviyede görülmüştür.

Çok şiddetli afit (yaprak biti zararı) ve kırmızı örümcek zararının olması. Bölgede kırmızı örümceğin engellenememesinin sebebi; yapılan ilaçlamadaki hataların olduğu belirlenmiştir. Kullanılan ilaçlar genellikle; translaminar ve kontakt etkilidir. Bu nedenle uygulanan ilaç sık bitki örtüsüne sahip alanlarda her noktaya ulaşamamıştır. Buda ilaçlamanın etkinliğini azaltmıştır. Bazı bölgelerde bitkinin besleyebileceğinden daha düşük sayıda koza bulunduğu için, birçok tarlada ikinci büyüme gözlenmiştir. Ayrıca bölgede fide kök çürüklüğünün de etkili olduğu görülmüştür. İkinci büyümenin olduğu bölgelerde koza ağırlıkları istenilen düzeye ulaşamamıştır.

Üretim sezonu başında iklim koşullarının da iyi olması nedeniyle olumlu tahminler yapılmış, ancak yoğun afit zararı bu tahminleri olumsuz yönde etkilemiştir. Ayrıca meteorolojik olarak geçen yıla oranla 2017 yılı üretim sezonu ağustos ayına bakıldığında 2⁰C artış görülmüştür buda üretimi olumsuz etkilemiştir. Bölge genelinde aynı üretim havzası içinde 200 kg-600 arasında değişen dalgalı bir verim grafiği belirlenmiştir. Bu yıl tarla verimlerinin aynı ovada bile çok değişkenlikler/dalgalanmalar göstermesi de Söke ovası gibi bazı ova ortalama verimlerini ciddi oranda düşürmüştür.

Elde edilen verilere göre; 2017 yılı üretim döneminde Ege Bölgesinde **110.228,442 ha** pamuk ekili alanın olduğu, bu alanlardan **492.393.443 kg** kütlü üretim elde edileceği ve ortalama verimin **446,7 kg/da** olduğu tahmin edilmiştir. Bu üretimden **%38** randımana göre **187.109.508 kg**, **%39** randımana göre ise **192.033.443 kg** mahlıç, **%40** randımana göre ise **196.957.377 kg** ve **%41** randımana göre ise **201.881.312 kg** mahlıç olacağı saptanmıştır. Ekili alanlar, kütlü üretim; **%38**, **%39**, **%40** ve **%41** randıman seçenekleri ile mahlıç üretimi il ve ilçe düzeyinde Ek' teki listelerde verilmiştir.

Geçen yıl 91.553 ha olarak gerçekleşen pamuk ekili alan bu yıl %20.4 oranında artarak 110.228,442 ha olduğu saptanmıştır. Geçen yıl kütlü pamuk üretimi 427.243 ton iken, bu yıl 492.393 ton olarak gerçekleşmiş, geçen yıla göre ekim alanı artışına bağlı olarak kütlü üretimi de Ege Bölgesi genel toplamında %15,25 oranında artmıştır.

20/10/2017

2017-2018 SEZONU EGE BÖLGESİ PAMUK EKİLİ ALAN VE KÜTLÜ ÜRETİM TAHMİN SONUÇLARI

İLLER	*Ekim Alanı(ha) 2017/2018	Toplam Kütlü Üretim (kg)	Ortalama Verim (kg/ha)	Mahliç %38 (kg)
AYDIN	63.080	277.730.124	4.403	105.537.447
İZMİR	29.233	133.495.857	4.567	50.728.426
BALIKESİR	236	1.081.504	4.585	410.972
DENİZLİ	10.125	45.659.575	4.509	17.350.639
MANİSA	7.119	32.550.001	4.572	12.369.000
MUĞLA	436	1.876.382	4.302	713.025
EGE BÖLGESİ	110.228	492.393.443	4.467	187.109.508

*Ekili alan bilgileri için T.C. Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı verilerinden yararlanılmıştır.